

Vestmannen.

Nr. 4.

Bergen 20. mai 1989

5. årgang

Gilberg og Bruheim på Bokreidingslaget

Indrebø-artiklar og ortodoks liturgi

Jon Askeland i Norsk Bokreidingslag fortel um ei sermerkt lista yver bokutgjevingar i 1989. Etter planane kjem det dikt av Jan-Magnus Bruheim og Gunnar Gilberg. Då den mykje umtykte Jan-Magnus Bruheim døydde i 1988, let han etter seg uprenta dikt som Bokreidingslaget no vil gjeva ut. Gunnar Gilberg skulde vera velkjend for dikt sine millom dei som les Vestmannen, og det er nok mange som hev venta at han skulde senda ut ei samling. No kjem samlingi, til gleda for alle dei som hev møtt denne diktaren på blad sidone våre.

Ei barnebok kjem på Bokreidingslaget i år òg. Ho er skrivi av bladstyra ren i Vestmannen, Jostein Krokvik, og hev teikningar av Solveig Muren Sanden. Den nyutsende bergensromanen «På botnen» av Ragnvald Vaage er alt komi, og boki finn vegen til bokkjøparane nett i desse dagar. Ei minnebok av eit serskilt slag hev Bjarne Bratteig skrive. Han bur no i Lærdal i Sogn, og i boki si skildrar han livet på ein avstengd gard ved Setesdal, ei fengslande bok skal det vera.

I 1989 er det hundrad år sidan Gustav Indrebø vart fødd, mannen som etter Ivar Aasen på mange måtar stend fremst i soga um norsk målreising, og som døydde so altfor tidleg i 1942. Interessa for Indrebø hev vore sterkt stigande siste åri, og Norsk Bokreidingslag markerar hundradårshøgtidi med ei samling Indrebø-artiklar. Jarle Bondvik, Conrad Clausen og Oddvar Nes er andsvarlege for utvalet.

Ei bok reint for seg sjølv kjem frå Ola Breivega. Han hev sett um ei grunnleggjande liturgisk skrift frå ortodoks kyrkjetenesta, og me fær soleis ein ortodoks liturgi på fulltonande og mynstergildt norsk mål. Den ortodokse kyrkja i Noreg høgtidar 50-årsdag dette året, og vonleg vert den liturgiske umsetjingi til Ola Breivega nyttå i ortodokse gudstenestor på nynorsk, segjer Jon Askeland.

Norsk eller dansk bibelmål?

Forlaget Norsk Bibel hev nyleg komme med ei bibelutgåva på eit tradisjonelt og mykje uppdanska bokmål. Ei (ny)norsk bibelutgåva skal vera påenna frå same forlaget, og det var rimeleg å venta at denne med heldt seg til tradisjonelt mål. Men nei. Styret for forlaget, alle bokmålsfolk, skal visstnok planleggja ein målbibel som hev sitt språklege fyrebilete i dei danske biblane som vart påtvinga nordmennene etter reformasjonen.

Innhaldet i denne Vestmannen er mykje merkt av tankar um norsk bibelmål og liturgisk mål. Sjå m.a. artikkel frå **Dagen** av Arthur Berg s. 2 og spissartikkel s. 3.

Språkrådet 1988

Norsk Språkråd hev vedteke å koma med rettskrivingsbrigde «berre» kvart fjorde år, og i års meldingi for 1988 er det ingen vedtak um rettskriving attgjevne. Derimot hev ikkje Språkrådet sett stogg for såpe-operaen um nye bokmålsord som ustanskeleg skal inn i nynorskordlistone. I 1988 var det rett nok berre eitt ord - **anbod**. Same dagen som språkrådmeldingi med det tyske **anboden** kom, fekk me eit **tilbod** frå ei verksend som hadde funne fram til det norske ordet heilt utan språkrådshjelp.

Elles hev Språkrådet m.a. påtala målbruken i Justisdepartementet og gjort upptak til at namneformene **Noreg/Norge** vert bruka i frankotypikk i statstenesta. Rådet hev og peika på skjema som berre finst på bokmål i Toll- og avgiftsdirektoratet. I slike høve må me vedgå at Rådet faktisk gjer nytte for seg. Hald fram med det!

Nei til avnorsking frå Norsk Målungdom

Norsk Målungdom heldt landsmøte i midten av mars i Ål i Hallingdal, tilskipa av Hallingdal Målungdom og etter segjande det mest vellukka landsmøte på mange år. Einfrid Perstølen heldt festtale som fall i sers god smak.

Landsmøtet vedtok nye lover, og me merkar oss at målungdomen no ikkje vil ha med språksamlingsfolk i laget. Dette er kanskje hard lut for det tenkjelege mindretalet som framleis måtte kjæla for avnorskande hildresyner frå den samnorskumtåka glanstidi. Elles vert det fortalt at målungdomen hadde eit etter måten fredeleg landsmøte. Vedvarande vert skulemålsarbeid ei hovuduppgåva for målungdomen.

Landsmøtet valde som venta **Hans Olav Brendberg** til ny leidar. **Bård Eskeland** vart nestleidar. I sentralstyret sit: **Dag Hagen Berg, Morten Søberg, Kari Bjørnsvik, Holger Locktersen, Jan Roar Ellefsen, Stein Tore Bogen, Veronica Hågensen**.

Norsk bibel med avnorska nynorsk?

Bokmålsutgåva av Norsk Bibel 1988 har fått ei god mottaking. Nynorsk-utgåva av denne omsetjingi ligg i hendene på styret i Norsk Bibel A/S. Eg veit ikkje serleg mykje om korleis den omsetjingi vil komma til å sjå ut. Det er berre klårt at innhaldet i nynorsk-Bibelen må vera plent det same som innhaldet i bokmåls-utgåva.

Spursmålet er berre kor mykje eller lite forlaget vil tala av norskskdam i nynorsk-Bibelen. Og so mykje meiner eg å vita om den saki at det er fære for at denne nynorsk-Bibelen vil verta ein ny siger for av-norskingi av nynorsken. Derned kan i verste fall ei bibel-utgåva som kallar seg NORSK BIBEL fullføra den språklege valdtekst mot norsken som den danske byrja på då dei på reformasjons-tidi gav oss ein «norsk» Bibel som snakka reint dansk.

No har vi fått ei bokmålsutgåva av denne Bibelen med dansk klangfarge i. Og forlaget ynskjer avbileika norskskdomen i nynorsk-utgåva. At sammorskfolket tegjer stilt til ein slik udåd, er ikkje meire enn ein mætte venta. Men at jamvel dei målsmennene for «klassisk nynorsk» som står bak bladet «Vestmannen» tegjer, det er verre, endå om heller ikkje det kom heilt uventa på meg. Men eg har vore glad i nynorsk sidan eg var i 9-10-års alderen. Og vil no gjera endå ein freistnad på å prova at den gamle kjærleiken ikkje er rusta.

Utgangspunktet for denne artikkelen er eit innlegg frå Karl Tvedt i Dagen den 26. januar i år. Tvedt seger at han ventar på den nynorske Bibelen. Men han har late seg skremma av at Arthur Berg «vil behalda i-forma» i nynorsk-Bibelen. Han trur ikkje det kan vera mange målfolk som er interesserte i «ei Ivar

Aasen-utgåve» eller ei utgåve med «Arthur Berg-nynorsk».

Det som Karl Tvedt er redd for, er at NB 88 skal koma «ei i gamalmotig nynorskdrakt». Truleg tyder det at han ynskjer seg ei nynorsk Bibel-utgåve på noko nær den same sammorsk som den han sjølv skriv.

Så redd er Karl Einar Tvedt for álvorlege brot med sammorskene at han då heller vil «gå over til bokmål eller og innstilla oss på å fortsetta med B-78 (ei utgåve som jo er betre enn bokmål B-78)». Kva han meiner med parentesen, veit eg ikkje. Men kva han meiner om nynorsk er klårt: Han vil heller lesa Bibelen på oppdanska dansk, enn han vil lesa han med nynorske i-måls-former.

Sokneprest Egil Lehmann går ein annan veg. Han vil «sementera» Indre ba-Bibelen og lest som om det ikkje finst andre former for nynorsk-biblar i landet. Men frendane hans i «Vestmannen» har til no ikkje skrive eit einaste ord om denne saki. Og det trass i at dei også der må vite at Bibel-norsken kan verta den siste skansen til vern mot sammorskning og rein tyning av norsk tunga her i landet.

Når det gjeld det «gamalmodige» i I-målet, er det likt til at Tvedt ikkje har noko imot at bokmålet er «gamalmodig». Det er berre nynorsk som plent skal vera nymotens av seg, og fylgje byråkrati-styringi av det norske språket som so lenge har vorte mishandla av skribebords-klerkar. NB-88 er nemleg mykje gamalmodig og dansk i ordval og stil.

Etter krigen har vi hatt ein viss språkstrid i landet fordi klerkane gav oss eit nyt mål å trå imot. Det var sammorsk. Det gamle riksmålet skulle ta opp i seg so mykje norskskdom som det orka. Og nynorsk på si side skulle eta seg ordrik og feit på an-

be-het-else og dilikt, stryka sernorske ord som «von» (for «håp») o.s.b. Spesielt burde riksmålet gå over til trikjøns-grammatikk.

Men sammorsk fekk ein kraftfull (og klok) motstand frå riksmålsfolket som rett og slett nekta bøyga seg for reglar og formverk frå Klerkeriet. «Foredreaksjonen» nådde også so langt fram at avisar flest no etter kvart skriv riksmål meir enn bokmål. Dei fekk folk til å innsjå at det danske språket som ligg til grunn for «riksmålet» ikke toler sammorskning utan at idiomet missar integrasjonen sin.

So djupt sit denne dano-filien hos mange bokmåls-brukarar at NB-88 stort sett skyr norske dobbel-artikulasjonar. Dobbel-binding av substantiv og adjektiv er so levande i norsk talespråk at korkje «fire-hundre-årig-natten» eller riksmåls- og bokmåls-styre etter 1814 har teke livet av dette idiomet. Vi seger alle «det rauda huset» med bunden artikkel både framom adjektivet og etter substantivet. Men på bedehuset i kyrkja har dansken ein tendens til å slå igjenom. Der snakkar folk etter det danske idiomet og det heiter då «det røde hus» eller jamvel «det rauda hus». Ein freistar visstnok å skaffa litt plass til norsken på den måten at ein brukar dobbel-binding i daglegdagse uttrykk, men berre ein artikkel i meir høgtidssame uttrykk. «Det ærværdige kors» eller «Det glade budskap», «Den glade bodskap».

NB-88 har so å segja ikkje eit einaste hokynsord. Og det vesle som finst er det visst fjoset som tek vare på (kei ku).

På eit og anna punktet har ingen av dei nye bibelomsetjingane or-

ka heile steget attende til dansk. Det gjeld t.d. genitivformi av det personlege pronomenet i fleirtal. Det heiter no «deres» eller «deira». Detto ordet vert difor mange stader bortimot uskylnleg i norske biblar på bokmål.

Eg meiner at vi burde ha hjelpt bokmålet over den meiningsslyssa med å bruka stor bokstav kvar gong «deres» er 2. person fleirtal. Vi har frå for vent oss til å skriva tiltelepronomenet med stor byrjings-bokstav. Men uviljen mot å gjera noko uvanlig sigra over viljen til å gjera noko dumt omatt. Dette er i alt heller viktig punkt. For ingen av dei som har kritisert oss når det gjeld språkföringi i bokmålet, tykkjer at merka denne byrgskapen over ein språkfatigdom som bokmålet truleg er åleine om i heile verdi.

Personleg har eg vore med på bokmålsomsetjingi. Og eg har vore samd i at bokmålet ikke tar sammorsk. Difor fylgjer eg Wisloff og Gilbrant i dei fleste slike spursmål. Bortsett frå at eg alto tykkjer det var leit at vi så segja gav den danske artikulasjonen av adjektiv og substantiv ein høgare teologisk dignitet enn den norske dobbel-artikulasjonen.

Når eg hadde so lett for å fylgia med på danifseringi av bokmåls-Bibelen, kom det også av at eg var imot sammorsk-prinsippet både for bokmålet og for nynorsk. Her skil Tvedt og eg lag. For Tvedt ser ut til å krevja eit gammalmodig og ytterst konservativt riksmål i Bibelen, men vil ikkje finna seg i at det same prinsippet vert brukta for nynorsk.

Arthur Berg

Styret i Norsk Bibel, der det ikkje sit nokon nynorsk-mann, har avgjort at Bibelen skal omsetjast til eit i-målsfritt nynorsk. Dei trur visst også at det vert lettare å gjennomføra dette prinsippet med å kalla det «Arthur Bergs nynorsk». Styret bad meg samstundes om å vera med på å utarbeida denne omsetjingi. Eg svara at eg tvila på at eg kunne det. Men eg bad om utsetjing med svaret. Og etter ei viss tid skreiv eg til Styret og sa at eg ikkje ville vera med på å fira norskskdoms-flagg på denne skuta som har so mykje å segja for nynorskens liv eller død i framtid. Difor bad eg om at Forlaget skulle leggja fram preveomsetjingar av delar av Bibelen på i-mål, a-mål og eventuelt på sam-norsk.

Men eg har enno ikkje høyr noko frå det styret som sit med avgjerdsmakti i spursmålet om kva Bibelen og nynorsk er best tent med.

Difor er eg glad for innlegget frå Karl Einar Tvedt. For fær ikkje eg svar frå forlagsstyret, bør styret i allfall få svar frå nynorskfolket. Eller er det verkeleg so at fleirtalet av nynorskfolk heller vil lesa Bibelen på eit oppdanska riksmål enn på eit i-mål som det blenker norskskdom av?

I-forma i Norsk Bibel?

Etter i Dagen 5. januar da i-forma i den komande nynorskutgåva av Norsk Bibel.

No er vi sikkert mange som ventar på denne utgåva, men eg tvilar på om mange er interesserte i ei «Ivar Aasen-utgåve» eller ei utgåve med «Arthur Berg-nynorsk».

Språkleg sett var B-78 svært kjærkomen. Skal N-88 koma i ei gamalmodig nynorskdrakt bør vi få vita det snarast, slik at vi kan gå over til bokmål eller og innstilla oss på å fortsetta med nynorsk B-78 (ei utgåve som jo er betre enn bokmål B-78).

Karl Einar Tvedt

Bergens historiske upphav må vernast

Vestmannalaget åtvarar bystyret mot Ulrikstunnel.

I samband med den aktuelle planen om ein framtidig tunnel gjennom Ulriken, vil Vestmannalaget få minna det vyrde bystyret om at det påtenkte INNTAKET i si noverande form vil rase Bergens historiske upphav: kongsgarden Ålrekstad, skriv Vestmannalaget i eit brev til Bergen bystyre. Brevet er underskrive av heile stjorni i laget: Ludv. Jerdal, Conrad Clausen, Kjartan Rødland, Arne Holm og Ingerd Hirth.

Brevet hev elles dette innhaldet:

Det var som kjent frå Ålrekstad Olav Kyrre «sette kaupstad i

Bjørgvin». Frå det kongelege administrasjonssenteret på Ålrekstad kom tiltaket om det storfelde utbyggingsprogrammet på Holmen - i sin epoke det største i vårt land - med det geistlege grunnlaget i Den store Kristkyrkja, Vestlandskatedralen i 400 år.

Det er ein historisk kjensgjerning at Harald Hårfagre såg Ålrekstad som sin fornemste residens då han hadde samla alt landet til eitt rike. Før Haralds tid hadde Ålrekstad 500 års kongeleg historie bak seg. Jamsides det politiske maktveldet hadde Ålrekstad ei

Til side 3

Vestmannen.

Vestmannen kjem til vanleg ein gong i månaden.

Bladpenger kr. 100,- for året.

Kan tingast på alle poststader og beinast frå «Vestmannen», Helge Liland,

5065 Blomsterdalen.

Postgiro: 4 25 63 92,
Bankgiro: 8401.21.43027

Utgjevar:
Vestmannalaget,
5000 Bergen,
Telefon (05) 31 79 29/31 31 16.

Bladstyrar:
Jostein Krokvik,
6143 Fiskabygd
Telefon (070) 21 429

Forretningsførar:
Helge Liland,
5065 Blomsterdalen,
Telefon (05) 22 67 00

Sats/trykk:
Sigurd Olsen Boktrykkeri, Bergen

Gåveliste for Vestmannen

Alv Askeland, Utne, 100,-. Olav Gilje Dale, Skien, 25,-. Sverre Wetteland, Egersund, 50,-. Robert K. Andersen, Hovin i Telemark, 100,-. Knut Rysstad, Kristiansand, 230,-.

I alt kr. 505,-

Me takkar gjevarane
VESTMANNEN
Helge Liland
5065 Blomsterdalen
Bankgiro: 8401.21.43027
Postgiro: 4 25 63 92

Ny nynorsk bibelutgåva?

I dette nummeret av Vestmannen hev me avprent av ein artikkel som Arthur Berg skreiv i «Dagen» 18. februar um ei påtenkt ny nynorsk bibelutgåva frå forlaget Norsk Bibel. Bakgrunnen for artikkelen er eit norsk-fiendsleg innlegg i «Dagen», attgjeve i Vestmannen, av Karl Einar Tvedt som ynskjer liknande uppdansking av nynorskbibelen som ein finn i bokmålsbibelen frå Norsk Bibel.

Innlegg og artiklar i Vestmannen hev gjenom åri vendt seg mot det språklege skadeverket som er gjort i norsk kyrkjemål. Nett her, av alle stader, trengst norsken på sitt beste og mest velflidde, i ritual, salmemål og bibelmål. I staden tykkjer mange me hev fenge det motsette.

Me hev hørt um folk som slutta å gå i kyrkja etter det nye ritualet og den nye salmeboki kom; me veit um ungdomar, uppavksne med 1938-målet, som på bibellesingstimar hev valt Indrebø-bibelen framfor den sammorskmerkte a-målsutgåva - fordi i-målet greip sterkest; det finst folk som ikkje hev kjøpt nynorskbibel av di dei vonar på at i-målsbibelen skal koma att. Det er heller ikkje utan verd og vekt at leidrarar for målfylkingen for dei yngste hev sett Aasen-nært i-mål upp til språkleg rettesnor for framtidi.

Folk les i Bibelen av ulike grunnar. Men me trur alle som brukar mykje eller lite tid på denne boki held det for rimelig at dei møter eit mål som er godt og stend tolleg fast. Soleis er det hjå andre europeiske folk. Bibelumsetjingi er eit språkleg ankerfeste, ein grunnstein.

Dette gjeld ikkje berre for dei kristne og Bibelen. Muslimane les si heilage bok, Koranen, på det målet ho var skrivi for framimot halvtanna tusund år sidan. Tilsvarande age syner jødane for sine grunnkjeldor. Og hinduar og sume buddhistar held upphavstekster på sanskrit på same måte i akt og æra. Folk ventar ein viss varugskap i slike skrifter, ein viss normgjevande språkleg stødleik som ikkje let seg driva for ver og vind. Målfolk er ikkje noko undantak, og av nynorske bibelutgåvor som til no er komne, merkjer Indrebø-bibelen seg ut normskaپande.

Bokmålsfolk hev fenge att ei bibelumsetjing på danifisera mål. Med andre ord ein verdig avleggjar av det danske bibelmålet som vart påvinga nordmennene etter reformasjonen. Skal Norsk Bibel gjeva ut ei nynorsk bibelutgåva, vonar mange at denne utgåva vert på eit nynorsk mål som er like faststøpt i sine norske tradisjonar som bokmålsbibelen er faststøpt i sine danske. Noko onnor bibelutgåva kann me ikkje sjå at målfolket hev bruk for.

Mange norsklynde målfolk ventar kanskje på ei nyutsending av Indrebø-bibelen. Gjerne det. Indrebø-bibelen kom på Bibelselskapet. Av Norsk Bibel ventar me at ei bibelumsetjing derifrå held seg til i-målet og den klassiske norsken som hev sine hovuddrag frå Ivar Aasen. For eit bibelforlag vil vel ikkje halda ved lag den avlegse sammorsklinna for nynorskbibelen som samme forlaget hev avskipa for bokmålsbibelen?

J. Kr.

Bergens historiske upphav må vernast

Frå side 2

høg stjerne blant dei kreative kunstnarane millom Edda-skaldane i vår fyrste litterære gullalder. Vår eldste namnkjende diktar Brage, hadde sitt publikum på Årekstad. Og frå Årekstad for to kongssøner til Island med norsk historie og norske skaldekvad.

Tidleg på 1100-talet bygde kong Eystein ny kongsgard på Holmen, men Årekstad var framleis kongens private eigedom. Og då Håkon Håkonsson administrerte heile det store Noregsveldet, tok han imot utanlandske sendemenn på Årekstad.

Då kong Magnus Lagabøtar i 1277 testamenterte Årekstad til Nonnesæter kloster, var det i tillit og truskap at Noregs eldste kongsgard i all framtid skulde haldast ved like i akt og i æra.

Men dette vart dessverre ikkje gjort i dei lange låke tidene etter reformasjonen - og heller ikkje etter at Bergen kommune vart ansvarleg eigar av Årstad.

Professor Haakon Shetelig la fram ein plan for ein verdig sogepark på Årekstad. Bystyret bør no få den realisert.

Men gjer bystyret no vedtak om å rasera Årekstad, so er kongeriket Noreg det einaste blant alle Europas frie statar som med vitande vilje slettar ut av sitt eige kart ein unik historisk heilagdom.

Vestmannen JOHN LUND

«Alle gode Ideers Agent»

«Dagen er atter opprunden!»

Då eg var liten, høyrdie eg ofte dette sigersropet av godt folk i Bergen. Det var eit ordtak dei hadde etter **John Lund**. Ein heil mannsalder var han formann i 17. mai-komiteen - og fast festtalar. «Begeistringens Ørn» sveiv yver heile mannen, og alle bergensarane, smått og stort, var uppglodde og tideige med i festsusen grytidleg morgen: «Dagen er atter opprunden!»

- Kven var so dette lyriske festmenesket, som fekk byfolket i 1860-åri til å høgtida 17. mai på heil dag med lødig program frå morgen tidleg til sein kveld? - (Fyrr hans tid høgtida dei dagen berre fra kl. 17 em.) Heile dagen vart no so godt utnytta og hendingsrik at ingen fekk tid til å drikka seg full eller gå på dill. (Det gjekk fleire år fyrr politiet måtte forbarma seg yver 3 sullikar, utanlandske sjøfolk i eit «fritt» land).

John Lund var fødd i Bergen 9. oktober 1842 og høyrdie til den kjende Lund-ætti i Farsund. (Tanken gjeng til Macody Lund). Han fekk god utdanning, serleg i språk: tysk, engelsk, fransk og spansk. I 1867 grunnla han ein «agentur og kommisjonsforretning», som vart noko av det største i sitt slag: Korn frå Svartehavet og Østersjøen, petroleum frå Amerika, kolonivaror, farin og måling frå Hamburg og Bremen, jarnvaror og maskinar frå England, ja, det var snart sagt ikkje den ting - so nær som manufaktur - som John Lund ikkje kjøpte og selde.

Året etter, i januar 1868, var han med og skipa Bergens Tidende. Ein av dei beste venene hans var **Henrik Krohn**, patrisiarsonen som same månaden skipa Vestmannalaget. Det og skulde verta noko av eit arbeidslag for John Lund. Han vart «vestmann», og med foredraget sitt um det underkuva Ungarn førde han millomfolkelege problem inn i målarbeidet. Og då Bjørnstjerne Bjørnson, Ole Bull og Aasmund Vinje kom og gjekk i Vestmannalaget, vart lagsflokkens mange mennt at det fanst ikkje møterom stort nok til å hysa alle. Då kom dei på å vøla Håkonshallen og nytt den til møtesal. John Lund kom sjølvsgatt med i restaureringsnemndi, og der fekk han bryna evnone sine millom frendar, i bystyret og i Stortinget.

Tollskrivar John Lund. (Foto Johan von der Fehr.)

Denne sermerkte bypatrioten vart sjølvsgatt Bergens ordførar i fleire år. Han var med og skipa «Kulkompagniet af 1871», og i 1889 var han den drivande kraft attum skipsruta Bergen-Newcastle. Alt i 1883 vart han tingmann for Venstre. I Stortinget arbeidde han ihuga for Bergensbanen. Han var lagtingspresident, og i unionsstriden gjekk han aktivt inn i Norges Fredsforening og i Stortings Fredsforening. Der samarbeidde han med Viggo Ullmann um ei fredeleg framferd i unionen - medan storsvenskane svinga med sablane på krigsfot midt i 1890-åri. Etter eit dugande fyrebuingssarbeid gjorde Stortinget vedtak um å senda målsmenn til den første interparlamentariske fredskongressen i London 1890. John Lund var den eine. Seinare møtte han som utsending på fredskongressar i Roma, Bern, Haag, Bryssel og Budapest. I Roma skreiv han ein lang artikkel i bladet *L'Italia* um norsk soga og um vår statsrettslege stoda i unionen. I Bryssel heldt han ein namngjeten tale um det vonde tilhøvet i 1895 då det bryggja upp til krig med Sverige. På fredskongressen i Christiania i 1899 vart han president - og i desse fyrste ti åri var John Lund den nor-

ske fyregangsmannen i det interparlamentariske fredsarbeidet. Wollert Konow, Fana, var som kjent med eit par gonger.

Då Alfred Nobels testamente vart opna, kom det fram at Stortinget skulle velja dei som fekk fullmakt til å kåra den årlege prisvinnar. John Lund vart vald inn i Nobelkomiteen frå fyrste stund (1897) og sat der til sin døydande dag - si lengste tid som nestformann. Han var ein av dei i Noregs Fredslag som fekk sjå at idear vart gagnlege røyndomar.

Av praktiske gjeremål elles vart han tollskrivar på Bergens Toldbod, i 1898.

- Og det var Bjørnstjerne Bjørnson som gav honom ærestittelen «**Alle gode Ideers Agent**». Eit par av dei mange ideane hans var eit musikkakademi og ein tidhøveleg teaterbygning. Han var gift med syster til Kristofer Janson - og dermed fekk ideane vengjer. . . Glad som han òg var i musikk, vart han livsvarig godven med Ole Bull - som han og heile verdi miste i 1880. Det fall seg - som av seg sjølv - at John Lund ordna med alt i den storlagde gravferdi til felekongen. Det vart like eins hans energiske innsats å takka at monumen-

Ein so markant mann i dagsens vitale liv, vart sjølvsgatt ei lagleg skyteskiva for skjemtepressa. I 1894 då storsvenskane mobiliserte og skulde ta nordbaggane, då tala John Lund fredssak. Her er «Tyrihans» ute etter «Fredsgräshoppen John» 14. sept. 1894.

tet av Ole Bull vart reist i Byparken. Han gav ut festskriftet «Ole Bull 1810-1910» og ei brevsamling frå og um Ole Bull. - Med takk og æra for velgjort verk fekk han eit silkeflagg av fru Sara Bull. Ikkje berre det. Men av Ole Bulls eigne og takksame hender fekk John Lund den heidersgåva som russiske tsaren hadde gjeve Ole Bull. - Heidersgåva var i ætti like til no i 1983, då kom den dyrverdige eignaluten til Historisk Museum i Bergen.

- John Lund døydde 8. januar 1913. Bergen og heile landet syrgde. Millom dei mange som tala ved båra var statsminister Wollert Konow: John Lund var ein av dei mest arbeidsame i det organiserte fredsarbeidet, sa han. I hans karakter var der fleire fulltonande strengjer, og ein streng var hans usvikelege tru på at fredsarbeidet skulde gagna. Med sterke kjenslor stod han fremst i striden for den retten som små nasjonar hev til å leva. Ut frå det syns-

målet staka John Lund upp Noregs rett til eit verdigt sjølvstende i Europa. Velsigna vere minnet um denne fredsæle mannen med sin varme fedrelandsselsk og si ideelle samfundskjensle, sa Konow.

Etter båra bar dei det silkeflagget som Sara Bull hadde gjeve John Lund.

Conrad Clausen

Skattebetalingslovi på godt norsk

Avgjort Sandvik

I desse dagar sender Finans- og tolldepartementet ut på nynorsk «Lov om betaling og innkrevning av skatt». Det er ein mykje omstendeleig og innfløkt lovtekst som her har fått ei klår, norsk form.

For eit par år sidan fekk me likningslovi på god nynorsk. Me skjønar at det er same omsetjaren som har gjort arbeidet no. Namnet hans får me ikkje vita. Men professor dr.juris Mons Sandnes Nygard har vore konsulent.

Skattebetalingslovi er ikkje berre for kommunar med nynorsk styringsmål. Ho er like nyttig for arbeidsgjevarar, og for folk flest som betaler skatt.

Det er eit godt og verdfullt arbeid departementet har fått gjort her. Omsetjaren har - so langt råd er - gjort stilien verbal og aktiv, til skilnad frå den substantiviske og passive kansellistilen som altfor mykje har hange ved lovene på bokmål. Difor kan skattebetalingslovi på nynorsk vera nyttig for dei som skal laga nye lover på bokmål òg. - Det er arven etter Gjelsvik som vert teken opp her.

Dei nynorske ordi ber jamnast innhaldet i seg. Eit **innskrive** brev er klårt i seg sjølv. Det er berre vanen som gjer at nokon tykkjer det må stå rekommendert attåt i ein parantes. Her får me **fostringstilstokt** i staden for underholdningsbidrag, **ærrend** i staden for oppdrag, «**sannarord på ære og samvit**» i staden for «**forsikring på ære og samvittighet**». Det er gilt å sjå det norske ordet **tuft** i staden for tomt.

Fagsamskipnadspengar er noko langt, - det burde ha greidt seg med **faglagspengar**; men fagforeningskontinent har likevel ein bokstav meir. Ein glipp må det vera når ikkje vartpengar

(av tysk warten) er bytt ut med **ventepengar**.

I § 7 p. 5 kjem ein periode som ein får hug til å pirka i: «Forskotstrekk etter § 5 A skal utrekna av selskapet til det beløpet skatten kjem til å verta etter vedtak av Stortinget om forskot på skatt det året, - -»

Her kunde ein ynskja: «Forskotsstrekk etter § 5 A skal selskapet rekna ut til den summen skatten kjem til å verta etter stortingsvedtak om forskot på skatt det året, - -»

Me burde kunna greida oss med ordet **sum** for beløp her - liksovel som i sjølvmeddingsskjemaet på nynorsk.

Det er fulla ikkje alltid at omsetjaren greider driva igjenom alt han ynskjer av norske ord. Det kan vera ein føresett i departementet som har ei onnor meinung -.

Men stort set finn me god, norsk målføring. Her kjem eit døme på det:

§ 36

Fylkesmannen kan gjeva skatteinnkrevjaren fullmakt til å halda utpanting for skattekrav som er nemnde i denne lova. Kommunestyret skal få høve til å seia kva det meiner om dette før slik avgjerd vert teken.

Grøndahl & Søn har stade for utgjevingi. Lovi er òg å få hjå bokhandlara.

Ein hrynestein i folkemusikken

90-åringen Halvor Sørsdal vart heidra

Spelemannen Halvor Sørsdal i Bergen valde å vera burtreist på 90-årsdagen sin no nyleg. Men vel heimatkomen var han midpunktet i two fine festkveldar. Den fyrste festen skipa 60 år gamle Spelemannslaget «Fjellbekken» som Sørsdal var med og skipa i 1921, og den andre festkvelden stod Leiklaget i Bondeungdomslaget for.

Desse festane vart ei varm hylling til kunstnaren som har vore trufast mot spelemannsgivnaden og som har teke vare på det sermerkte «fjordaspelet». Spelemannen Oddmund Dale fortalte um spelemannen som voks opp i Ulvik i Hardanger og som ynskte seg ei hardingfela alt då han var 7-åring. Halvor laga fela av ein sigarkasse, og no på 90-årsfesten spela han på den fela. Deretter kom han med ei av dei felone han har laga i vaksen alder, og 90-åringen trylla fram «Kari Selland» og mange andre slåttar.

136 slåttar etter Halvor Sørsdal har eg skrive opp på notar, sa Oddmund Dale. Sørsdal har spela på meir enn 50 kappleikar, og har fått mange premiar. Han har spela i meir enn 150 brudlaup, og i 60 år var han fast spelemann i Bondeungdomslaget. Og i sine eldre år har han laga 7 sjeldsynt fine hardingfelor. Heime i Ulvik var Per Rondestveit fyrste læremesteren hans. 20 år gammal kom Sørsdal til Bergen, og her lærde han spel av kultar som Lorentz Hop, Arne

Bjørndal og Jon Rosenlid. Og sjølv vart han ein glup lærermeister for unge spelemenn.

Spelemannen Nils Furnes, no 88 år gammal, var med på festen, og det fall gode ord og gávor på han òg.

Steinar Drøsdal kom med helsing og gáva frå Landslaget for Spelemenn der Sørsdal er heiderslagsmann. Drøsdal helsa frå formannen Sigurd Eikås og nemnde m.a. kor glup dansespelemann Sørsdal er. Og no er han ein hjelpsam rettleidar for unge spelemenn, han har lært mange å spela hardingfela og å verta glad i spelet.

Styraren på Arne Bjørdals Samlingar på Universitetet i Bergen, fyrsteamanuensis Ingrid Gjertsen, sa at Sørsdal er ein hrynestein i norsk folkemusikk. Sjølv høyrer eg til dei som Sørsdal har lært til å spela hardingfela. Kva hadde Bjørndals Samlingar vore uten dei dugande spelemenn, kultar som Halvor Sørsdal og Nils Furnes? sa ho. Du er ein tradisjonsberar, ein livskunstnar som ser det store i det små, sa Ingrid Gjertsen til Sørsdal.

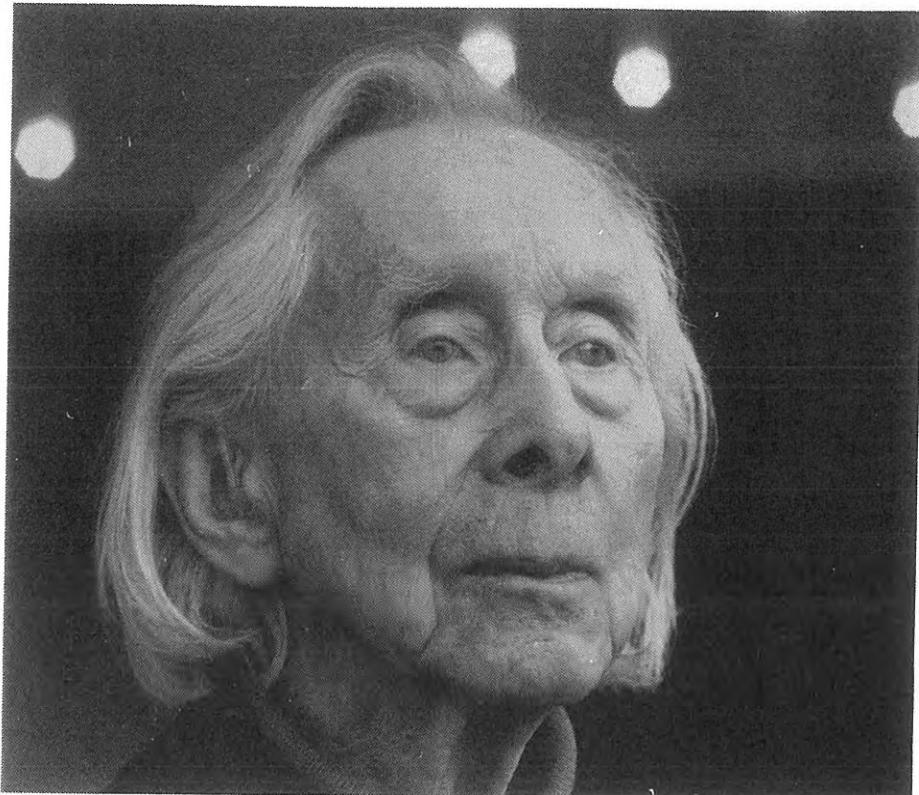
Og Salmund S. Jarane som styrde festmøtet takka frå «Fjellbekken» dei to heidersgjestene Sørsdal og Furnes.

På festmøtet i Bondeungdomslaget slo feststy-

Til side 7

Då Harald Sæverud vart jaga på dør i Noregs Mållag

Av Ludv. Jerdal

Komponisten Harald Sæverud til Siljustøl er ein mangslungen herremann. Då han no fekk Heidersprisen på det store Spelemannsshowet i Konserthuset i Oslo, måtte det truleg få sume i Noregs Mållag til å koma ihug då Sæverud saman med andre vestmenn vart jaga på dør frå årsmøtet i Noregs Mållag. Det hende i 1970, i Ålesund, og journalist Ludv. Jerdal fortel her um denne merkelege hendingi.

Den spirituelle Harald Sæverud hev upplevt den eine hyllingi større enn den andre. Han er heidra mange gonger fyrr han fekk denne Heidersprisen på Spelemanns-showet. Og slagferdig og humoristisk som han er hev han alltid havt eit råkande svar, både til dei som bar fram hyllingsord og til dei som kom med kritiske merknader.

Truleg er det lite kjent at denne musikksparen også er sterkt uppteken av målsak, at han er ein stilist og språkdyrkar av stort format, og at han var med i den flokken av «vestmenn» som vart jaga på dør i Noregs Mållag, i Ålesund i 1970. Vestmennene, dei som vil verna det klassiske Aasen-målet, hadde i 1960-åri brote med Noregs

Mållag og skipa eit nytt landslag for høgnorsken, i protest mot kompromiss og blandingsmål. Harald Sæverud var med i dette arbeidet. Han er heiderslagsmann i Ivar Aasen-sambandet. Fylkeslaget Vestlandske Mållag stod i ein yvergang i Noregs Mållag, og Harald Sæverud var utsending til Noregs Mållags landsmøte i Øystese i 1969. Der heldt han ein flammande tale imot samnorsken, han sa m.a. at «a-målet minner meg mest om en åpen kjeft!» Romsdølen Lars Festøy vart so oppglødd for dette innlegget at han tok ordet og lova styret å kosta prenting og massespreidning av talen. Formannen i Noregs Mållag lova at styret skulde sjå på det. Men Festøy høyrde aldri meir um det tilbodet.

Harald Sæverud kom att i 1970. Han var sendemann frå Vestlandske Mållag, og han vart saman med andre kjende Aasen-folk jaga på dør. Fleirtalet i Noregs Mållag gjorde vedtak um at Aasen-folket skulde fråtakast både talerett og røysterett. Dette var 30. juni 1970, symbolsk nok dagen etter Olsok, minnedagen for slaget på Stiklestad!

BÅDE AASEN-MANN OG RIKSMÅLSPERSON.

Straks etter at denne striden i Ålesund var utkjempa vart Sæverud intervjuet av Sunnmørsposten. Intervjuet stod i bladet 8. august 1970, og i boka «Vestmannalaget i 110 år» er dette originale intervjuet teke inn, under titelen «Dei som reiv stavkyrkjone - - -» Det fortel m.a. at Sæverud sjølv tok yver skrivingi, medan journalisten kunde leggja seg på sofaen!

Her kjem artikkelen:

« - Skal det være riksmål eller nynorsk, Harald Sæverud?

- Hva behager?

- Vi mener: På hvilket målføre skal dette intervju skrives?

- I hvert fall ikke på det u-føre som samnorskfolkene søker å bringe våre to sprog opp i.

- Altså? - Jeg skal intervjuet på riksmål selvagt, jeg er jo fra Bergen. Og merk nu: riksmål, og uten bastardformene som «fram» og «boka» og så videre.

- De skulle skamme Dem, Harald Sæverud. Først kommer De farende til Ålesund som utsending på årsmøtet i Noregs Mållag - representante selve den inkarnerte fanatisme: Det Vestlandske Mållag. Dernest krever De høylydt og ubeskjedent å bli intervjuet på riksmål - konsernativt sådant - og det for en avis hvis beliggenhet omkranses av et av de tykkeste målredre som finnes her til lands. Og lar De oss til overmål hviske i øret at De er aktiv medlem av Riksmålsforbundet! Hvorfor i all verden holder De Dem ikke borte fra dette kjekl? Hvorfor kan De ikke bli værende på Siljustøl med Deres slåtter og stev? Hvorfor i all verden skal De absolutt stikke Deres hånd inn i den norske sprogristriðs yrende, summende, stikkende hvepsebol? Hvorfor, herr komponist Sæverud, hvorfor?

- Jo det er da klart! Det jeg kjemper for er et rent i-mål og et rent riksmål. Det er et meningsfylt tilfelle av Koht rimer på knot!

På dette tidspunkt er vår avtalte tid for intervju med komponisten og sprogsfanatikeren Harald Sæverud egentlig ute. Men la oss forklare: Vi oppsøker Harald Sæverud under forhandlingene på Teknisk skole og spør om et intervju for avisens. Sæverud funderer en tid. Så sier han smilende: «Du får gå tilbake til avisens redaksjon og fortelle dem at Sæverud var sint og i dårlig humør i dag, og at han ikke ville la seg intervju.» Først etter overtalelse sier han seg villig. Dagen etter klokken åtte skal man møtes på Hotell Norge til frokost, audiensen skal vere til ti over halvni, da skal Sæverud på forhandlinger. - Godt.

Man møter presis og setter seg til bordet med en ungdommelig antrukket Sæverud. De første 15 minutter går med til en forklaring på hvorfor vårt intervjuobjekt bare spiser brune egg, hvordan den mystiske forsvinningen av fem ishavskuter i 1954 kan forklares og hvordan han kom på å nytte seg av strålevarme i sitt hus ti år før tanken kom opp i NTH i Trondheim. Nu har man altså

fem-og-tyve minutter tilbake, man fomler febrilsk etter blokk og blyant og ser desperat på den imponerende rekke av spørsmål man har tiltenkt dette sentspisende, avslappede og av tiden høyst uanfekte menneske.

Vår fotograf dukker opp. Der hilses.

- Jeg vet ikke om jeg vil la meg avbilde. Det kunne eneste være bakfra.

Pinlig pause.

- Men kom tilbake klokken ni så skal vi se, fortsetter Sæverud. Vi har masser av tid.

Så er altså vår audiens utvidet - betraktelig utvidet, skal det komme til å vise seg.

Klokken ni er fotografen tilbake. Der fotografenes.

Klokken halv ti sier vårt objekt:

- Nå, skal vi starte intervjuet. Du kan for eksempel begynne med å spørre hvorfor jeg er så gal på disse sprog-øerne i samnorsklenen.

- Hvorfor er De så gal på disse sprog-øerne i samnorsklenen, Harald Sæverud?

- Vent nu litt, jeg må ha dette ordrett diktert, la meg skrive ned svaret først.

En halvtid sleper seg hen. Sæverud foreslår muntert at intervjueren skal legge seg på hotellets behagelige sofa og hvile.

- La meg begynne med begynnelsen, sier han så. - Grekerne understreket at Homer var blind fordi han hevdet at det var det talte ord som en diktning skulle bedømmes etter. Oscar Wilde sa om Milton i «Lost Paradise» at da han ble blind, «begynte han å synge», da kom det talte ordets liv og sang inn i hans sprog. Tenk så på «Draumkvædet» som i stadig rikere sproglig utvikling ble overlevert fra slekt til slekt. Og så kommer vi frem til Ivar Aasen, hvis storverk det er at han av kjernen i de rikest utviklede dialekter skapte nynorsk - et nasjonalt monument uten sidestyrke i vår tid. Og uten sammenligning det største emmannsverk i alle tiders sproghistorie. Og han hadde jo også den enestående sjansen at han kunne nedfelle de fineste dialektenes friske, gullførende strømninger til hamret gull i det skriftsprog han skapte.

- Imprenende. De burde vært forfatter?

- Det sier min venn David Monrad Johansen også, sier Sæverud - smilende beskjedent.

- Og nu tilbake til den dagsaktuelle situasjon som vi etterhånden møysomt har beveget oss frem til. Det ble rabalder på årsmøtets første dag?

- Nuja, vi kom jo fra det med livet. Men det hendte jo litt av hvert, selv om jeg må si at møtet ble godt ledet både av formannen og ordstyre-

ren. Det morsomme var jo at alle angrepene var rettet mot i-målsfolket, for majoritetene er alltid harm når minoritetene står sterkest.

- Gjør minoritetene det, da?

- Det kan jeg svare på. Da jeg hadde hatt mitt innlegg for i-målet på det forrige årsmøtet, var det en som passerte meg og som mumlet så pass høit at jeg skulle høre det: «Men vi er flest!» Ja-visst, de var også flest de som bestemte at stav-kirken skulle nedrives!

Og de er også flest de som med sin sprogpoltikk i dag høster de bitre fruktene av å ha sveket Ivar Aasen.

Det er farlig når folk tror at det går fremover, bare de «følger med tiden», og de er ikke klar over av «tiden» kanskje er en uhyggelig nedbrytingstid. La meg ta et eksempel fra mitt eget hovedfelt: Vi har nemlig opplevet denne neddrivning også på musikkens område hvor toner blir skif tet ut med lyder, helst så skjærende som mulig. En rekke av disse støyprogrammer sendes ut i radioen med tittelen «Vår tids musikk». Når man ser gjennom musikkprogrammene for all verdens radiostasjoner og for all verdens musikkfester - hvem er det da som trenger frem som «vår tids komponist» ??? (- Tre spørsmålstege etter dette, kommanderer Sæverud). Jeg må jo nesten le, for det viser seg at den komponist som fremdeles hersker suverent er - hjelpe meg, i dag som før Mozart, ta med hele navnet: **Wolfgang Amadeus Mozart**. Selv har jeg som motto å komponere så klassisk som mulig, men på egen måte. Nylig fikk jeg høre at i Tyskland er man kommet til veis ende i musikk-«utviklingen», og på høyskolen er praktisk talt den første og eneste oppgave: Forsök å skrive en levende melodisk linje! Altså: Tilbake til grunnlaget!

- Og hva har så sprogtviklingen med dette å gjøre?

- Jo, at hvordan enn nynorsk forandrer seg, må det skje så klassisk som mulig. Lager man et sprog, så blir resultatet dødt. Det er bare det skapte som er levekyttig. Og til å skape trenges et geni - og det fikk vi i Ivar Aasen. Det er bare på hans grunn at et levende sprog kan vokse frem.

Det skal ingenlunde legges skjul på at Harald Sæverud er en fryd både for øyne og øre i sin avmalte gestikulasjon, sine mimiske underfundigheter og sin verbale fråtsing. Men så er han jo heller ikke ektfødt bergenser for ingenting. Dertil er han til det pinlige punktlig og pirkete. Hvert ord, hvert komma på vår notatblokk blir umiddelbart gjort til gjenstand for en nidkjær

sømfaring og langsom overveining under hans utgrunnelige bergenske blikk. Han dikterer selv hver setning, og krever han tre spørsmålstege i forbindelse med «vår tids musikk», som han med spottende sarkasme sier, så skal det altså stå tre spørsmålstege. -Punktum.

- Sæverud, nu begir vi oss bort fra disse sproglige slagmarker, nu hviler vi oss litt i tanken på Deres delige Rondo amoroso?

- Visste du at den komposisjonen er tilegnet min mor - fordi jeg alltid maste på henne etter brune egg! Det var foresten min den gang lille gutt Sveinung som gav meg «tonen» til dette stykket ved sine naive spørsmål som begynte slik: «Er du bedrøvet far?» Jeg hadde fingret litt moll-stemt med tangentene, og dette var det som satte det hele i gang. Alene hadde jeg aldri kunnet klare det. For det er spontant - ikke laget.

Oft kommer et motiv så spontant at det står meslet fast med en gang. Som for eksempel da «Kjempeviseslatten» sprang ut av meg som en forbannelse mot de tyske barakkene som skjemte landskapet da jeg under krigen en kveld sto og ventet på båt inne i Lærdalsøyri på veg til Bergen.

Andre ganger kan jeg arbeide i uker på en liten detalj.

- De er visst en norsk komponist, ikke sant?

- Jeg skriver rett fra leveren, og min lever er norsk.

- Og så er De perfeksjonist?

- Han dikterer: - Jeg spurte en gang min kone: Hvilket av disse atten forslag til fortsettelse av dette tema synes du er best? Da jeg hadde spilt seks av dem, gikk det rundt for henne, og hun måtte gå og legge seg. Nei, stopp litt. Kanskje overdriver jeg - kanskje var det allerede sengetid.

Og så ler han.

- Har De komponert fra Dem?

- Hva tror du? Nei, det er en hel del som ennu må gjøres. Jeg er nødt til å leve i sytten år til om jeg skal få gjort ferdig det som ennu ligger og venter på å bli nedskrevet.

Klokken er omsider blitt halv tolv.

- Harald Sæverud, De ser så oppagt ut - på tross av Deres tre og sytti år.

- Jeg er oppagt! Jeg som skulle vært nedlagt for fjorten år siden! Da ble jeg nemlig angrepet av en sykdom som truet med å gjøre ende på meg. Men så fikk jeg noen piller som altså holder meg gående, og det gjør at jeg i dag kan vandre rundt som Norges kanskje muntreste levende lik!

Anders Kjerland til minne

Spelemannen Anders Kjerland, Granvin, er død. Han vart noko over 88 år, og med han har Hardanger mist ein av sine store meisterspelemenn.

Han var fødd i Granvin, ei god spelemannsbygd der faren Severin Kjerland og andre hadde skapt eit ekte spelemannsmiljø. Anders Kjerland spelte alt i smågutedagane i lyd og lag. Seinare kom han til Voss offentlege landsgymnas, og for heimatt til Granvin der han dreiv si eigi forretning med fabriksjon av vindauge og dører i mange år.

Men det var spelemann han først og fremst var. Millom sine læremestrar

sette han nok Halldor Meland frå Ulensvang fremst, og Anders Kjerland vart ein fin tradisjonsberar. Han dyrka det ekte fjordspelet, og han drog til Telemark og andre stader og lærde slåttar. Notar ville han ikkje læra, men han kunde meir enn 400 slåttar som han spela etter minnet. Dette høyrest utruleg, men det er sanning.

I hundradtals brudlaup og andre festlege lag har Anders Kjerland vore den suverene spelemann og gledespredar. Og på landskappleikar og lokale kappleikar har han henta mange fine fyrstepremiar. Dertil har han spela inn

Til side 9

Ein hynnestein i folkemusikken

Frå side 5

raren Jon Jelmert fast at han også hadde lært å spela av Halvor Sørdsdal. Og han kunde fortelje at ein annan av lærersveinane til Sørdsdal, spelemannen Dag Hovda Sture i Stavanger har komponert ein slått som er ei helsing til Sørdsdal og som Jelmert spela.

Helsingar og gávor kom det fra mange andre i den fullsette festsalen i Fensal: Frå Leiklaget, frå Bondeungdomslaget, frå Folkedansgildi i Bergen, Bygdedanslaget i Bjørgvin, Fana Spelemannslag, Hordaland Folkemusikklag og Sotra Folkedanslag. Leiklaget til Bondeungdomslaget Ervingen møtte med ein stor ring, og etter at Dagrunn Berntsen hadde tala for Sørdsdal og bore fram ein blombebundal, fórde ringen fram «Figarø der alle dansar».

Og sjølvsagt var ein stor flokk frå «Fjellbeken» på scena med felone og skapte humør og stemning.

Ludv. Jerdal

DET NORSKE BIBELMÅLET

I Bjørgvin 1988, årboki til Kyrkjesogelaget, skriv Jarle Bondevik ei utgreiing um nynorsk bibelumsetjing - **Femti år etter - Ragnvald Indrebø sitt arbeid med 1938-bibelen.** Når ein gjeng til denne utgreidingi, kann det vera verdt å hugsa at det kom ei ny nynorsk umsetjing i 1978, på a-mål. På bokmål hev dei etter den tid fenge att ei språktradisjonell bibelutgåva.

Nynorsken vart tidleg godkjent som bibelmål, skriv Bondevik. Ja, målet vart tidleg både godkjent og vyrdt. Det kann ein takka dugande bibelumsetjarar for, sers kunnige i grunntekstmålet og dertil godt kjende med norsk mål, folk som Elias Blix, Peter Hognestad, Alexander Seippel og Ivar Mortensson Egnund.

Etter kvart som det nyreste målet vann inn i kyrkjone, auka trøngen for ei heil bibelumsetjing. Stykkevis var Bibelen umsett i 1880-åri og tidlegare. I 1889 kom Det nye testamentet. Fyrst i 1921 kom heile Bibelen på norsk. Peter Hognestad hadde hovudtilsyn med umsetjingsarbeidet. Men det var mange umsetjarar, og same kor samvitsfull Hognestad var, vart det endå sume ulikskapar i målføring og skriftformer.

I 1930 kom det ny bokmålsbibel, og det trøngst snart ny utgåva av den nynorske bibelen. Bibelselskapet fekk Ragnvald Indrebø til å stå for denne utgåva. Han fekk permisjon frå preste-

gjerningi nokre månader. Men uppgåva pressa på, bok skulde ut, og han laut taka natti til hjelp. Tidi vart knapp, og manuskripti gjekk til prentings straks dei kom frå hende, fyrr heile arbeidet var ferdig og kunde samførast. Teologisk hjelp fekk Indrebø hjå professorane Sigurd Odland, Sigmund Mowinckel og Olaf Moe. Målsleg rådførde han seg med bror sin, professor Gustav Indrebø.

Den nynorske bibelutgåva som kom i 1938, hev gjerne vorte kalla Indrebø-bibelen. Ragnvald Indrebø sa um denne utgåva: «Fyresetnaden er vel at dette òg lyt vera eit fyrebils arbeid». Indrebø sin karakteristikk av bibelmålet til Seippel var at målet var «folkeleg og vyrdeleg på same tid . . . som i grunnteksti». Liknande ordelag hev vore nytta um målet i Ragnvald Indrebø si eigi bibelutgåva.

Målet i Indrebø-bibelen hev vorte upplyft til mynster av vestmenn og andre Aasen-folk som vil opna att for det som dei gjerne kalla hovudstraumen i målreisingi, so lenge målet fekk veksa på fri og naurleg gjerd. Utgreidingi til Jarle Bondevik sluttar med desse ordi:

«Indrebø-bibelen fekk god inngang hjå dei som brukte nynorsk, og vart av mange oppfatta som «klassisk». Bibelen kom også i ei tid då nynorsk var i framgang både i skulen og i kyrja. Medan nynorsken har gått sterkt attende som skulemål i etterkrigstida, har

det vore svært stabile tilhøve i kyrkja. Kyrkja har òg vore den instansen som har gjeve rom for eit tilnærma normalisert lese- og talemål. Det er ikkje ureimeleg at det gode språklige arbeidet som Indrebø gjorde, har vore medverkande til at nynorsken har stått så sterkt i kyrkja.»

J. Kr.

Noreg/Norge - retting

Prentesvarten plar ikkje koma etter avtale, og slett ikkje gjorde han det då han synte seg i Vestmannen nr. 2 i utgreidingi til Toralv Bergwitz um «Norge eller Noreg». Midt på side 6 er sjølv hovudordi umbytte, der hev kome eit Norge som ikkje skal vera der. Der skal stå: «Forutan desse klare signal um systemet med apostrofen, so hev utgjevarane av dokumentet tolka Norg's til Noregs.» Ja, innlysande nok Noregs; det var poenget det!

Dyr bok

Samuel Beckett hev vorte 83 år gammal, og han hev halde seg tagal sidan han fekk Nobelprisen. Dei mest kjende verki hans er **Molloy, Malone dør** og **Det unemnelege**, bøker som er sers vanskeleg tilgjengelege for lesarane. Det same må segjast um sume av teaterstykki hans som vert rekna til **absurd teater**.

Men no hev Beckett kome med ei liti bok att, sers tunn, som heiter **Stirring Still**. Innhaldet i bok skal ikkje vera reint ulikt det Beckett tidlegare hev skrive. Ein gamal mann ormektar i ei avstengsla som pinar han djupt og som han samstundes klengjer seg til. Eit livsens paradoks, er det likt til, som Beckett-lesarar nok vil tykkja at dei kjenner att frå skrivinga hans tidlegare.

Det vert fortalt at den nye bok kjem i eit upplag på 200. Prisen skal vera 1000 pund.

MØRE FELLESKJØP

Telefon (071) 25 940 = Postboks 588
6001 ÅLESUND

Arne Horge

«Præterea censeo»

TUFTEKALLEN

Or «Tuftekallen

Av Eigel Lehmann

Cato i det romerske senatet avslutta alle innlegg med ordi «præterea censeo Carthaginem esse delendam» - dessutan held eg for at Kartago må tynast. Han var romar og fullviss um at skulde Roma liva so måtte Kartago døya. Det finnst slike val i dag og, og her og. Eitt av dei er å ordleggja so at «skal norrønt mål liva hjå oss so må det danske målet ut». Forlik og samlivnad her er daudedom yver norrøna.

Dette valet vert tilhult av ordkunster. «Dansk då, nei segje det då! Me talar då norsk alle!» Eller «landet er stort nok og hev berre godt av mangfelde, lat hundred blomar bløma!» Skal me då ikkje «som brøder samanbu, som kristne det kann seg soma!» Det finnst eitt sant svar på dette, at so lenge og so langt det hev vore so, hev norrønt mål hjå oss vandra den visse vegen mot dauden. Eitt av dei verste slag mot målet er målsamrøring i kyrkja, med det nye kyrkjemålet og den nye salmeboki. Den nye liturgien som hev vore truga ned yver hovudet på kyrkjefolket, endå det ikkje er norsk lov å kunna tvinga ny liturgi inn på ein kyrkjelyd. Dei kyrkjelydarne som hev vore stadfast hev greidt å standa seg mot dette herverket, Læstadianarne i Nord-Noreg. Æra vere dei for det, same um dei ikkje hev skyn for målsaki. Eit fyredøme er det. So lat det vera sagt, denne gongen ikkje av Cato på latin men av Tuftekallen på norsk: Eg segjer det enndå ein gong: DANSKE-MÅLET MÅ UT OR KYRKJA. Elles dør me. Takk for åtlydingi. Men det er ikkje nok. Kom det i hug.

Om oss «rettferdige»

Torsdag 23. februar i år tok Agderposten inn ein liten artikkel med overskrift «Rettferdig» hat. Spursmålet gjeld kriminallovgjevingi vår og den mentalitet som både skaper grunnlaget for denne lovgjeving, og den mentalitet som lovgjevingi skaper grunnlag for.

All lovgjeving er vel - stort sett - eit resultat av «skjønn» - m.a.o. lovverket er basert på det politikarane til ei kvar tid meiner er rett og rimeleg, eller det som «opinionen» meiner at politikarane skal meine, eller det som politikarane hev påverka velejarane til å meine. M.a.o. lovgjevingi er ikkje basert på resultatet av vitskaplege granskingsar. Ofte(?) eller av og til - er lovgjevingi eit resultat av ei oppøyst stemning i folket - ei stemning som anten pressa eller ekstreme politikarar hev greidd å piske upp. Einskildhendingar som skakar upp folk er grunnlag for å piska upp ei stemningsbylje som i sume høve gjev grunnlag for å setja ut i livet restriktive lover som straffar kollektivt.

Det å straffe kollektivt er ein straffemetode som me kjänner frå okkupasjonstida. Når maktavarane hadde vore utsette for ei sabotasjehandling frå motstandsrørsla, so tok dei gissel - ein stor eller liten flokk - som dei anten skaut ned på staden eller sende til konsentrationslæger eller torturerte på anna vis.

Det me uppliver i dag med dei sokalla instrammingstiltak i fengselet ser ut til å vera eit resultat av ei - eller nokre fåe - tragiske hendingar med derpå fyljande store uppslag i pressa som skakar upp folk - dernest av eggjande talar av ekstreme politikarar som freistar å slå politisk mynt på uppskaka stemning i folket. Dei er liksom «talsmenn for folket» - dei gjeng ut med sterke krav «på folkets vegne», og styremagi «bøygjer av(?) for «folkets krav». Dermed er me inne i dei straffemotodar som me trudde at me aldri skulde ha teikje etter det terrorregimet som «me rettferdige» aldri kunde ha tenkt oss.

Den einskildhending som hev ført til nye instrammingstiltak - og som pressa synest å nøre upp under - med å slå upp andre og tidlegare tragiske hendingar - er dråpet på ein uskuldig og sympatisk polititenestemann - utført av ein person med det som vert karakterisera som «varigt svekka sjelsevner». Denne hending - eller rettare sagt - den uppblysing av denne hendingi -hev ført til at ei relativ stor gruppe i folket krev(?) strengare straffer - livstidsstraff eller jamvel dødsstraff. M.a.o. det er piska upp ei hatefull stemning mot ei gruppe i folket som i røyndi er

heilt uskuldige i det som er hendt - og dessutan er denne gruppa som «folkets vrede» her gjeng ut yvi den mest ulukkelege og ressursveike gruppa i folket.

Det må vera tindrande klårt at det er ingen som ynskjer at valdsmentaliteten skal breide seg fritt og uhemma, men det er sume som meiner at hat og hemngir med krav um større straff og strengare restriksjonar for alle innsette ikkje er den rette måten å fara fram på når ein ynskjer å redusere valdshandlingar. Sume vil jamveltru at slike tiltak som no skal setjast ut i livet fører til det motsette av det som ein ynskjer.

Dei strengare restriksjonar kann endå vera noko å liva med, men den aukande aggressjonen og fordoming frå folket i din nærliek, er truleg ti gongjer verre å koma gjennom.

Og når det gjeld valdsmentalitet og terror, so er det slett ikkje so sikkert at den er størst mil-lom folk som er komne bak fengselsmurane. Me hev t.d. siste måndagsfilm i friskt minne - der me såg den kjendte og «barnekjære» filmdivaen Joan Crawford bak fasaden. Adoptivmori som tyranniserte sine eigne born til sin dødsdag -og på toppen av det heile - ved testamentet -gjorde dei arvelause. Og seinast i dag høyrdie me um ein nittan år gammal gut som var tyrannisert i syttan år av sin truleg psykopatiske far. At guten til slutt tok livet av sin eigen far fortel berre litt av det denne guten må ha vori utsett for gjennom alle år. Me minnest vel og det danske lækjarektereparet - som utad gav eit glansbilæte av «harmonien» i heimen med ti adoptivborn. Borni som vart pint-e både fysisk og psykisk - sume jamvel til dei døydde. Ingen av desse var «fengselsfuglar». Gransking viser at det er mykje meir av den slags enn me kjem ihug. Og kva skal me kunne segja - kva vil ettertidi segja - um den mentalitet som i dag krev strengare straff og større restriksjonar for innsette som i nær 100% tilfelle hev tedd seg eksemplarisk i fengselet?

Eit spursmål som au lurar i bakhovudet er - kva glede kann valdsofferet ha av å krevje strengare straff for ugjerningsmannen? Er det ikkje han og hemngiren som får overtaket?

Eg spør endå ei gong: er det hatet, hemngiren og dømesykja som skal vera rettesnori i vårt elles so lovpriste samfund med høge etiske normer og kristelege etikettar med programfesta visse menneskerettar for alle?

Toralf Bergwitz

Det ramlar i fjellet

stundom
kann det rjuka
etter dunder og dryn
- og lukta brent

folk veit
kva som kann koma

ingi skam då
å gjera
krossmerket

Gunnar Gilberg

Anders Kjerland til minne

Frå side 7

mange av slåttane sine på ljodband, i samarbeid med Hardanger Spelemannslag. Dei er berga for ettertidi.

Anders Kjerland var lenge i styret for Hardanger Spelemannslag, og i styret for Landslaget for Spelemenn, og han var heiderslagsmann i både dei lagi. Dertil var han heidra med Konvensjonens fortjenestemedalje i gull.

Personleg var Anders Kjerland ein godviljens mann som vilde alle vel. Og han åtte ein fin humor og kunde setja folk i den rette stemning. Me minnest honom i djup takksemld.

Ludv. Jerald

Mål og folkeslag i Sovjetsamveldet

Avg Helge Liland

Sovjetsamveldet er eit stort og mangslunge land, mykje større enn me til vanleg tenkjer oss. Dersom ein vil taka toget frå Leningrad i vest til Vladivostok i aust, tek det heile 8 dagar. Veret kan vera svært skiftande, frå -50 grader i Jakutia til +30 grader i Turkmenia. I dette vidstrakte landet bur det 120 folkegrupper. Mange av desse folkeslagi er store og kjende, med ein gammal kultur og soga, som til dømes russarane og dei baltiske folkeslagi. Men det finst og mange små og ukjende folkegrupper, serleg i Sibir og Kaukasus. Mange av kulturane og mål i Sovjetsamveldet er oss nærskyldne, slik som dei slaviske og baltiske, men andre er eksotiske og framande, slik som folki i Sibir og Sentralasia.

Den største folkegruppa i Sovjetsamveldet er russarane. I 1979 var det 137.397.000 russarar i Sovjetsamveldet, og dei er 52,5% av alle folki i samveldet. Russisk er dermed det viktigaste målet i Sovjetsamveldet, det er målet åt administrasjonen, forsvaret og sams mål for dei ymse folkeslagi. Den russiske litteraturen er vel kjend her, det er nok å nemna forfattarar som Pusjkin, Dostojevskij og Gorkij. Russisk er også eit av dei offisielle mål i SN. Russisk hev ikkje store dialektkilmader, og i motsetnad til kreftre innan målrørsla her i landet, hev det ikkje vore nokon aksjon for å verna dialektane. Tvertimot, etter sovjetisk målpolitikk er dialektar noko mindreverdig som helst bør rydjast ut. Sovjetiske fiologar skil mellom litterurmål, taalemål og dialektar. Litterurmål er den «offisielle normi», taalemål er slik folk med vanleg utdanning talar, og dialektar er for bønder utan utdanning og kunnskap.

Russisk hører til den slaviske målgruppa. Av andre slaviske mål i Sovjetsamveldet finn me ukrainsk og kviterussisk. Desse mål er so nærskyldne at det er ikkje vanskar for folk å skjøna kvarandre. Men det at dei to mål er nærskyldne til russisk, valdar andre vanskar. Det minner ikke so lite um stoda i Noreg. Målblanding finn ein også der. Endå um både kviterussarar og ukrainarar er i fleirtal i sine republikkar, ser ein at folk blandar dei to mål: i avisene finn ein ofte at målet er påverka av russisk same um stoffet er på ukrainsk eller kviterussisk.

I dei to baltiske republikkane Latvia og Litauen talar dei også sine eigne mål. Desse to mål er rekna for å vera dei mest gamaldagse mål i Europa, ein finn mange former som ein kan finna i sanskrit, eit indisk mål som er i skyldskap med vårt eige. Kanskje latvisk og litauisk er dei mål som stend næraast vårt upphavelege indoeuropeiske mål?

I naborepublikken Estland talar dei eit mål som er nærskyld med finsk. Det hører ikkje til vår indoeuropeiske grein, men til dei finsk-ugriske mål, saman med finsk, ungarsk og samisk. Også finsk vert tala i Sovjetsamveldet, særskilt i Karelen. Karelsk er ei grein av det finske målet. Andre mål i denne målgruppa vert tala i Sibir og i Sentral-Russland. Samisk vert tala i Murmansk-fylket, som grensar til Finnmark. Det var 1.844 samar i 1970, og umlag halvparten av dei tala samisk. Men samane i Noreg og Sovjetsamveldet kan ikkje tala saman, for dei talar ulike dialektar, ja ein kan nesten tala um to samiske mål.

Dei tri baltiske republikkane Latvia, Litauen og Estland er kulturelt nærskyldne med oss, og dei hev alltid vendt seg mot Norden. Det er å vona at dei etter fær høve til å taka opp att saman med oss slik det var fyrr. Og slik som utviklinga hev vore i det siste, med glasnost og perestroika, er det ei viss von.

Sud i Sovjetsamveldet finn me den vesle republikken Moldavia. Der talar dei eit mål som er ein variant av rumensk, einaste store skilnaden er at rumensk vert skrive med det latinske alfabetet. Moldavisk vert skrive med det kyrilliske alfabetet. Desse mål hører til den latinske greini av dei indoeuropeiske mål.

Gjeng me lenger mot aust, kjem me til det fjellrike Kaukasus. Arabarane kalla dette området for «Fjellet åt måli», av di det var so mange mål her. Eit av mål er det gamle indoeuropeiske kulturmålet armensk. Dei nyttar sitt eige alfabet, som vart laga av Mesrop. Han hev også laga alfabetet åt det georgiske folket. Georgisk er også eit gammalt kulturmål, og var målet åt den sovjetiske diktatoren Josef Stalin. Mange av dei andre mål i Kaukasus er nærskyldne med georgisk. Men her finn ein også mål som hev skyldskap med tyrkisk.

Det største målet frå denne gruppa i Kaukasus er azerbaidsjansk. I ein av dei autonome republikkane i Kaukasus, Dagestan, finn ein avisor på 15 ymse mål, og radioen sender på 9 mål.

Gjeng me yver det Kaspiske havet kjem me til Sentralasia. Der vert det for det meste tala mål som er nærskyld med tyrkisk. Eit av undantaki er tadzhikisk, som er ei grein av persisk. Folket her er eit blandingsfolk av tyrkisk, indoeuropeisk og mongolsk opphav, og måli og kulturen deira ber preg av det. Tradisjonelt var dei nomadar, men det fanst også store byar som Samarkand og Bukhara. Religionen deira er islam. Det var her silkevegen gjekk, den som var bindelekkjen millom Europa og Asia i millomalden.

Nord for Sentralasia finn me Sibir og den austlegaste parten av Sovjet. Her finn me ei mengd små folkegrupper. Få av desse hadde eit skriftmål fyrr revolusjonen. Dei minste av desse folkeslagi tel berre 2-300 menneske, og ein veit ikkje kor lenge dei kjem til å yverleva. Eit av dei minste mål i Sovjetsamveldet er aleutisk. Berre 21,8% av dei 441 aleutane talar sitt eige mål. Men det er ikkje det minste målet. Eitt mål, Kasas, i Sibir, vert tala av berre eitt menneske, som framleis nyttar det i bønene sine.

Heilt i aust, mot grensa til Mongolia, vert det tala fleire variantar av mongolsk. Eitt av desse folki kom heilt til Sentral-Russland, der dei slo seg ned. Dette folket heiter kalmykar, og dei er einaste buddhistane som hev røter i Europa.

To av mål i Sovjetsamveldet er ikkje avgrensa til eit særskilt område. Det er jiddisk og romanes. Jiddisk vert tala av jødar, og er basert på millomaldertysk. Men dette målet hev gjenge sterkt tilbake dei siste åri. Romanes vert tala av sigøynarar, og i motsetnad til jiddisk hev det vorte meir nyttar, uvisst av kva grunn.

Sovjetsamveldet er eit land der dei mange folkegruppene hev levd saman i mange år. Fyrr revolusjonen hadde dei mange minoritetane få rettar, det var russisk herrevelede. Den russiske kyrkja hadde serrettar, medan jødar og muslimar vart undertrykte. Etter revolusjonen betra stoda seg for dei mange folkeslagi, mange av dei fekk for første gong sitt eige skriftmål, og dei fekk og læra sitt eige mål. No i det siste hev det blussa opp stridar millom ymse folkeslag, dei krev retten sin. Mest kjend er uroa i Nagorno-Karabakh og i Baltikum, og striden åt Krim-tartarane som vil tilbake til heimetraktene sine. Desse stridane kan ha mange årsaker, mange av dei gjeng langt tilbake. Glasnost og perestroika kjem truleg til å føra til eit uppsving for dei nasjonale kulturane og dei nasjonale mål i Sovjetsamveldet. Uroi me hev sett i det siste er truleg eit teikn på det. Men den nye politikken med krav um større lønsemid kan også føra til større vanskar for dei små kulturane.

NOREGS NYE STORBANK ER DIN LOKALBANK!

Fokus Bank finn du 140 stader i landet. I storbyar. I innlandsbygder. Høgt til fjells – og i tronde Vestlandsfjordar. Sjølv om vi er Noregs 4. største forretningsbank vil vi vere ein desentral og lokal bank. Du skal finne oss der du bur!

Vi har gode tilbod til alle, som det er vel verdt å sjå nærmare på!

Kom innom din lokale Fokus Bank for meir informasjon!

FOKUS Bank

BUNADSØLV – POKALER – PREMIER

Vi har gaver
for alle anledninger

magnus aase A/s
gullsmed

Strandkaien 6 — Telefon *32 01 60

Hordaland Teater

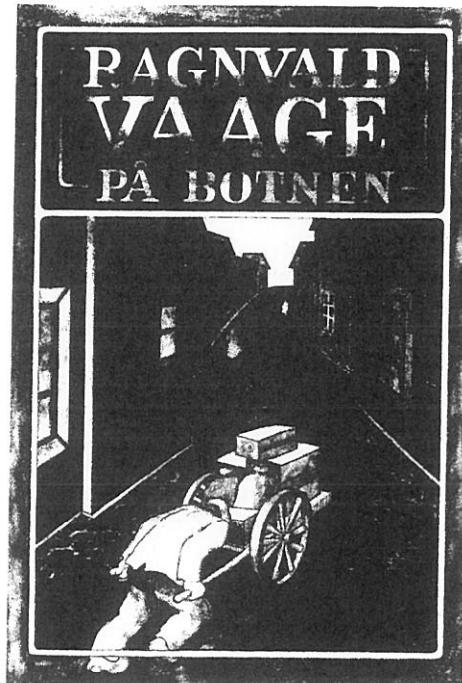
hadde ei fagnaleg framsyning på Hordamuseet sundag 21. mai. Det var det nyskapande mytologiske skodespelet «Eingong var ingenting» av **Tone Ringen** som gjekk yver tilet, friskt og sunde med alle sine symbolske kunstgrep: Yme, Odin, Tor og Loke stig ljos levande fram or det svarte Ginnungagap - og eit unders liv vaknar i spanande konflikt millom maktene og gudane. **Agnete G. Haaland** spela både den vise Volva og Loke - medan **Gerald Pettersen** var Odin og Yme. Ljos, farge og musikk var med og levandegjorde vår eldgamle mytologi kring livstretet Yggdrasil - med Ratatosk millom greinene - på ein fantastisk måte. Og den kunstnarlege sigeren var stor.

Attum den sigeren stod ogso «Trollmannen i norsk Teater» **Karel Hlavaty**, tsjekkaren som kom med tusund visuelle hjelperåder. Mykje av hans geniale tilfang er no å sjå på Hordamuseet, Stend. Utstillingi vart opna same premierenes dag av fylkesmann **Håkon Randal**. Det segjer seg sjølv at riksteatersjef **Anne Gullestad** hadde ein glad og strålende dag til ålmenn norrøn utsyn!

C. C.

No vil me vinna vår eigen heim og finna etter vår fagnad!

Eit folk som tullar i framand svein det fær ein vesallmanns lagnad.
(Hovden)

Ragnvald Vaage **På botnen**
i høve hundradårsminnet for den folkekjære sunnhordlandsdiktaren Ragnvald Vaage (29. april d.å.) kjem denne forvitnelege Bergens-romanen frå 1925 i ny utgåva.

Boki, som vert rekna for eit av diktarens hovudarbeid, gjev oss ei krass skildring av småfolks vanskelege levevilkår og motsetnaden millom by og land først på 1900-talet.

Med i jubileumsutgåva er ogso eit etterord av forfattaren Lars Amund Vaage, soneson til diktaren.

I band kr. 185,-

Ragnvald Vaage: **Mannsemne** (barnebok). Frå boklageret vårt sender me ut ein del eksemplar av denne samlingi med småforteljingar - illustrert av Magnus Hardeland.
I band kr. 20,- (gamal pris)

Norsk Bokreidingslag

Boks 2672 - 5026 Bergen-Møhlenpris

Personkortet til sparebankane Kortet dei snakkar om!

Bruk det som betalingsmiddel i Noreg og verda elles. Bruk det som kreditkort. Bruk det til å ta ut kontantar dogeret rundt i Noreg og elles i verda.

Personkortet kjem langt på veg i staden for kontantar og sjekkar - det finst ikkje noko anna kort på marknaden i dag som kan brukast på så mange matar.

Alt du treng

SPAREBANKEN VEST

God og rimeleg mat
får du på

Kaffistova til Ervingen

Torgegaarden, Strandkaien 2, 5000 Bergen

Gåta

For ti år sidan sende Aslaug Høydal denne gamle gåta til Vest-Telemark Blad:

*Kven er dette?
Blå og rein
på tak og Stein
og liti grein
med vippetein.*

(Svar: Lineral)

ISSN 0800-8647

Garm d. y.:

Målhatande samnorskprestar

Annan stad i Vestmannen hev me avprent av eit hendelse av eit innlegg frå bladet **Dagen**, der Karl Einar Tvedt fortel at han heller vil lesa Bibelen på uppådanska bokmål enn på uavnnorska norsk. Det tyder både på stor romsemd og stort samhald med det folket han venteleger er runnen av. No skal me ikkje koma nærrare inn på dette innleget her, siden Arthur Berg hev svara betre enn me kann gjera.

I staden skal me minna um eit anna sakså innlegg som stod i Vestmannen nr. 4/1988. Sume leasarar hugsar det nok. Ein prest som heiter Øystein Skauge kom i slik naud av di m.a. ordi **søleglad** og **båtskut** vart for norske for han, han fann dei til si forundring i den nynorske barnebibelen. Denne måltolerante presten fekk tilsvær her i bladet av Sverre Hausberg. Men Skauge gav seg ikkje med eit avisinnlegg, må tru. Han klaga til Språkrådet, som visstnok tykte det gjekk i lengste laget med norskhett denne gongen.

Jau, jau. Kirken den er et gammelt hus, staar om end Taarnerne falde, skrev Grundtvig. Og då tenkte han ikkje på det materialisera kyrkjebygget, men snarare på det store hopehavet med song og salmar og tekster og liturgi og det heile. Men han tenkte nok ikkje på det norske kyrkjemålet, for der kann kvar samnorskprest sleiva i veg som han lystar, visst. Me hev lese at etter meir enn sytti års ateiststyre talar dei burte i Sovjet framleis med akt og æra um det eldgamle slaviske kyrkjemålet. Men dei hev ikkje norsk statskyrkja og norske máltekroner der burte, Gud hjelpe. Dei hev heller ikkje samnorskprestar som med urette trur dei fylgjer moten når dei vil avnnorska det norske bibelmålet som vårt land fyrst fekk i 1921, og som vart utbetra og finslipt i 1938. Det som etter den tidi er gjort med bibelmålet, er snaudt av det gode, og no skal det etter rivast sundt og uppådanskast, ynskjer sume. Men dei tek etter mangt å döma i miss, dei glupe samnorskprestane våre. Dei held seg til ein mote som er utlevd og avleggs; det er lenge sidan samrøringsgi var i vinden, og den målpolitiske verkebyllen samnorsk vert berre nyttå til fugleskræmsla.

Kanskje bør ettergløymde samnorskprestar pussa brillone og sjå seg ikring; kanskje uppda-gar dei då at dei hev både ungdomen og tidi imot seg. Ja, det spørst um dei ikkje jamvel hev den ålmenne og heilage **utviklingi** imot seg. Det er ei tid til målnedriving og ei tid til måluppbyggjing. Tru um ikkje turen er komen til uppbyggjing for det norske målet?

Gamalt stev

Gaukjén er grå, han gjel um våren,
og ljodet ber ivi heie,
det er inkje godt å gilja den móy
som allstøtt svarar med vreie.

hotell
HORDAHEIMEN

C. Sundts gate 18, N-5000 Bergen, Norway, Telephone 05/232320, Telex 40926

• SENTRALT
• NYOPPUSSA
• HØG STANDARD-
DUSJ/WC OG FARGE-TV
PÅ ALLE ROM

EIT RIMELEG HOTELL I BERGEN SENTRUM

**GOD NORSK MAT
FÅR DU PÅ:**

GRILLSTOVA

I Hotell Hordaheimen
C. Sundts gate 18

BUL
KAFFISTOVA

På Torget
Torget 1

BERGENHUS
CAFÉ

På Strandkaien
med utsikt over Vågen
Strandkaien 4